

TRUNG TÂM THÔNG TIN, THƯ VIỆN – TRƯỜNG ĐẠI HỌC HẠ LONG VỚI HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

Trần Thị Hồng Nhiên, Lê Mạnh Hà

Trung tâm Thông tin-Thư viện, Trường Đại học Hạ Long

ĐẶT VẤN ĐỀ

Ở nước ta, hoạt động khoa học có vai trò quan trọng trong giáo dục nói chung và giáo dục đại học nói riêng. Điều đó thể hiện rõ trong nhiều chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước. Nghị quyết Trung ương 2, khóa VIII đã nêu: “Các trường đại học phải là các trung tâm nghiên cứu khoa học, công nghệ, chuyển giao và ứng dụng công nghệ vào sản xuất và đời sống”.

Trước những yêu cầu của công cuộc đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đào tạo, hoạt động khoa học và công nghệ trong trường đại học cần có những thay đổi để bám sát hơn với tình hình thực tiễn.

Thực hiện nhiệm vụ này, Trường Đại học Hạ Long đã triển khai các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, của Bộ Giáo dục và Đào tạo, của tỉnh Quảng Ninh; ưu tiên kinh phí đầu tư phòng thí nghiệm, khu thực nghiệm, triển khai ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động quản lý, hoạt động dạy và học; hỗ trợ kinh phí cho cán bộ, giảng viên, học sinh, sinh viên triển khai thực hiện các nhiệm vụ khoa học, bài báo đăng tạp chí khoa học trong và ngoài nước; động viên, khen thưởng kịp thời tới các đơn vị, cá nhân có thành tích trong hoạt động khoa học,...

1. HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC HẠ LONG

Để thực hiện mục tiêu của Nghị quyết số 07-NQ/TU ngày 13/3/2017 của Ban Chấp hành Đảng bộ Tỉnh về việc phát triển khoa học và công nghệ tỉnh Quảng Ninh: “Xây dựng, phát triển Trường Đại học Hạ Long sớm trở thành trung tâm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, trung tâm nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ phục vụ sự phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh và cả nước” hoạt động khoa học và công nghệ tại Trường Đại học Hạ Long đã định hướng: xác định là cơ sở giáo dục đại học đào tạo theo định hướng ứng dụng nghề nghiệp,

mục tiêu nghiên cứu tập trung vào hai loại hình là nghiên cứu ứng dụng và nghiên cứu triển khai; bổ sung cơ chế, chính sách khuyến khích cán bộ, giảng viên, sinh viên tham gia nghiên cứu khoa học và công nghệ. Hoạt động khoa học bám sát định hướng phát triển kinh tế-xã hội đưa tỉnh Quảng Ninh trở thành tỉnh dịch vụ, công nghiệp.

Từ 2015 đến nay, Nhà trường liên tục mở rộng quy mô, trình độ đào tạo. Đến năm 2024, trường tuyển sinh 03 ngành trình độ thạc sĩ, 22 ngành trình độ đại học, 2 ngành trình độ cao đẳng, 5 ngành trình độ trung cấp. Các ngành đào tạo của Nhà trường tập trung vào các lĩnh vực trọng điểm phục vụ trực tiếp cho sự phát triển kinh tế-xã hội của tỉnh Quảng Ninh. Nhà trường tập trung đào tạo các trình độ đại học và sau đại học, do đó số lượng các ngành trình độ đại học, thạc sĩ ngày càng tăng, trong khi số lượng các ngành trình độ cao đẳng, trung cấp ngày càng giảm. Tổng quy mô các hệ đào tạo thạc sĩ, đại học, cao đẳng, trung cấp: tại thời điểm tháng 6 năm 2024 toàn trường có 6579 người học, trong đó: thạc sĩ chiếm 1%, đại học 92%, cao đẳng 4%, trung cấp 3%. Từ 2015 đến nay, quy mô hệ đại học tăng đều, trong khi quy mô hệ cao đẳng và trung cấp giảm dần theo đúng định hướng tập trung đào tạo đại học và sau đại học.

Trong năm học 2023-2024, kết quả thực hiện các hoạt động khoa học và công nghệ cụ thể như sau:

- Nhiệm vụ khoa học (NVKH) thực hiện bằng nguồn kinh phí của nhà trường bao gồm 10 nhiệm vụ khoa học của giảng viên, 14 tài liệu dạy học.

- Nhiệm vụ khoa học công nghệ thực hiện bằng nguồn kinh phí ngoài nhà trường: trong năm học 2023-2024, nhà trường đã nghiệm thu 01 nhiệm vụ khoa học cấp tỉnh của tỉnh Quảng Ninh và đã xây dựng đề xuất thực hiện mới 01

NVKH cấp quốc gia “Xây dựng mô hình liên kết phát triển bền vững kinh tế vùng bờ và biển đảo bắc vịnh Bắc Bộ: Nghiên cứu điểm điển hình tại tỉnh Quảng Ninh”; 01 Nhiệm vụ cấp tỉnh: Nghiên cứu xây dựng mô hình du lịch nông nghiệp nông thôn trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh

- Trong những năm gần đây, đã có các NVKH theo đặt hàng của doanh nghiệp, cụ thể trong năm học năm học 2023 - 2024 có 02 đề tài cấp trường được thực hiện do sự hợp tác giữa nhà trường và các đối tác doanh nghiệp đã hoàn thành và được nghiệm thu.

- Về nghiên cứu khoa học của sinh viên: Trong năm học 2023-2024, có 32 đề tài NCKH được triển khai, trong đó 13 đề tài được lựa chọn nghiệm thu, xét giải thưởng sinh viên nghiên cứu khoa học cấp trường; 05 đề tài NVKH đạt Giải thưởng sinh viên NCKH cấp trường; 02 đề tài xuất sắc đã được gửi tham gia xét Giải thưởng sinh viên nghiên cứu khoa học cấp Bộ.

- Về xuất bản khoa học: trong năm học 2023-2024, cán bộ giảng viên nhà trường đã công bố 194 bài báo khoa học trên các tạp chí và kỷ yếu hội thảo khoa học, trong đó có 14 bài trên các tạp chí quốc tế, 02 bài kỷ yếu hội thảo quốc tế thuộc danh mục ISI (WoS)/Scopus, 22 bài báo trên các tạp chí quốc tế ngoài danh mục ISI/Scopus, 156 bài báo trên tạp chí và kỷ yếu hội thảo khoa học trong nước, 21 bài trên tạp chí Khoa học của nhà trường.

- Về công tác tổ chức hội nghị, hội thảo khoa học: Trong năm học 2023-2024, Nhà trường đã tổ chức thành công nhiều hội thảo, trong đó có 01 hội thảo quốc tế “Quản lý và xử lý rác thải ngư cụ trên biển” nằm trong khuôn khổ Dự án quốc tế REVFİN - Phòng chống, giảm thiểu và tái chế rác thải ngư cụ tại vùng biển Việt Nam; 01 hội thảo quốc gia “Chính quyền địa phương ở Việt Nam và sự phát triển của các trường đại học, cao đẳng trực thuộc” và 02 hội thảo cấp Trường.

- Trong năm học 2023-2024 nhà trường có 2 đề tài, giải pháp đạt giải Khuyến khích Hội thi Sáng tạo kỹ thuật tỉnh Quảng Ninh lần thứ IX.

- Đã triển khai, hướng dẫn và đề cử 05 cán bộ, giảng viên của nhà trường tham gia xét chọn các danh hiệu “Trí thức khoa học và công nghệ

tiêu biểu”, “Điển hình lao động sáng tạo”, “Tài năng trẻ về khoa học và công nghệ” tỉnh Quảng Ninh lần thứ III, năm 2024.

- Về hoạt động khởi nghiệp và đổi mới sáng tạo: Nhà trường đã tổ chức Cuộc thi “Sinh viên với ý tưởng khởi nghiệp” năm 2023, thu hút sự tham gia đông đảo của sinh viên với 29 ý tưởng, trong đó có 10 ý tưởng xuất sắc được trao giải, 3 ý tưởng được gửi dự thi cấp Bộ. Năm 2024, tiếp tục phối hợp tổ chức Cuộc thi “Sinh viên với ý tưởng khởi nghiệp” với 22 ý tưởng tham gia dự thi, trong đó 8 ý tưởng được lựa chọn vào vòng chung kết. Tháng 5/2024, Nhà trường đã thành lập Trung tâm Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Trường Đại học Hạ Long. Trung tâm có chức năng kết nối với hệ sinh thái khởi nghiệp, hỗ trợ sinh viên và giảng viên tại Trường Đại học Hạ Long phát triển tài năng, phát triển các ý tưởng khởi nghiệp đổi mới sáng tạo, thúc đẩy thương mại hóa tài sản tri thức, chuyển giao công nghệ. Ngoài ra, trung tâm cũng kết nối với các doanh nghiệp đối tác, tạo cơ hội việc làm cho sinh viên, nâng cao chất lượng đầu ra, giúp đỡ các sinh viên có hoàn cảnh khó khăn bằng các gói học bổng của nhà tài trợ...

- Về các đề tài, dự án quốc tế, nhà trường triển khai 02 dự án quốc tế bao gồm Dự án Thúc đẩy đào tạo âm nhạc trong các trường đại học tại Việt Nam (Vietmus) do Liên minh châu Âu tài trợ và dự án REVFİN do Bộ Môi trường, Bảo tồn tài nguyên, An ninh nguyên tử và Bảo vệ người tiêu dùng của Cộng hòa Liên bang Đức tài trợ. Hiện nay, Trường đang làm thủ tục tiếp nhận dự án Phát triển giáo dục tại Việt Nam và Campuchia (DEVICES) nhằm nâng cao khả năng được tuyển dụng cho sinh viên do Liên minh châu Âu tài trợ.

- Hoạt động phát triển Tạp chí khoa học Đại học Hạ Long: Nhà trường tiếp tục công tác xuất bản Tạp chí Khoa học Đại học Hạ Long theo định kỳ theo Giấy phép số 708/GP-BTTTT ngày 03 tháng 11 năm 2021 của Bộ trưởng Bộ Thông tin và Truyền thông và mã số chuẩn quốc tế ISSN 2815-5521 được cấp bởi Cục Thông tin khoa học và công nghệ quốc gia thuộc Bộ Khoa học và Công nghệ. Trong năm học 2023-2024, Tạp chí đã xuất bản 5 số với tổng số 63 bài viết. Trong năm học 2023-2024, Tạp chí được Hội

đồng Giáo sư Nhà nước phê duyệt tính 0-0,25 điểm trong danh mục tạp chí của 04 ngành Du lịch, Văn hóa-Nghệ thuật, Kinh tế, Văn học; 11 hội viên là các cán bộ, giảng viên đang công tác tại Trường Đại học Hạ Long đã được kết nạp vào Hội Nhà báo Việt Nam.

2. TRUNG TÂM THÔNG TIN, THƯ VIỆN - TRƯỜNG ĐẠI HỌC HẠ LONG VỚI VIỆC HỖ TRỢ HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

Trung tâm Thông tin, Thư viện-Trường Đại học Hạ Long (sau đây gọi tắt là Thư viện) được thành lập năm 2014. Xác định hoạt động khoa học là một trong những nhiệm vụ quan trọng, Trường Đại học Hạ Long đã dành nguồn kinh phí không nhỏ đầu tư cho Thư viện, toàn bộ tầng 1 và tầng 2 của tòa nhà giảng đường chính tầng là không gian thư viện. Thư viện được xây dựng và phát triển theo xu hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, trên quan điểm phục vụ mới: hướng tới người sử dụng, tạo điều kiện cho bạn đọc khai thác thông tin thuận lợi, nhanh chóng, chính xác. Thư viện có cơ sở vật chất khang trang, rộng hơn 2000m² với 05 không gian đọc gồm phòng đọc chung, phòng đọc chuyên ngành, phòng đọc chuyên gia, phòng học nhóm, phòng đa phương tiện; 02 khu vực lưu trữ; 02 khu vực tra cứu thông tin; 02 khu vực mượn trả; 01 khu vực tổ chức hội nghị, hội thảo; 01 khu vực dịch vụ; khu hành chính thư viện; 500m² các diện tích khác; trang thiết bị hiện đại, ứng dụng công nghệ RFID, dây từ, thiết bị cổng an ninh Hybrid và mạng lưới camera. Thư viện cơ bản trang bị đầy đủ sách, giáo trình, tài liệu tham khảo tiếng Việt và tiếng nước ngoài đáp ứng yêu cầu của cán bộ, giảng viên, người học. Nguồn tài liệu của thư viện được quản lý bằng phần mềm KIPOS từ năm 2012, phiên bản 8.1.5.0, về cơ bản đã đáp ứng yêu cầu chuẩn hóa nghiệp vụ, cũng như cung cấp và quản lý phục vụ tra cứu tài liệu online (OPAC).

Thư viện có nguồn tài nguyên thông tin khá đa dạng, phong phú, bao gồm các bộ sưu tập tài liệu in, tài liệu số hóa, tài liệu đĩa quang. Trong đó: Tài liệu in: Tổng số đầu tài liệu là 14.808 (90.013 cuốn), gồm: Giáo trình: 2.697 đầu tài liệu (35.491 cuốn); Sách tham khảo, chuyên khảo:

10.248 đầu tài liệu (52.567 cuốn); Luận án, luận văn, khóa luận: 293 đầu tài liệu (303 cuốn); Đề tài nghiên cứu khoa học và công nghệ, tài liệu giảng dạy do giảng viên viết: 1.430 đầu tài liệu (1.510 cuốn); Tài liệu sinh viên: 140 đầu tài liệu (142 cuốn); Tạp chí: 28 loại (4.842 cuốn) gồm tiếng Việt, tiếng Anh, tiếng Trung Quốc. Tài liệu số hóa: 8.063 tài liệu, bao gồm: Giáo trình, tài liệu giảng dạy do giảng viên viết: 2.209 tài liệu; Sách chuyên khảo, tham khảo: 5.854 tài liệu. Tài liệu đĩa quang: 658 tài liệu gồm ngôn ngữ Việt, Anh, Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc.

Kinh phí được nhà trường cấp mua sách, tài liệu chuyên môn, cơ sở dữ liệu trực tuyến trong 5 năm (2019-2024) là 2.052.084.500 đồng; kinh phí đầu tư mua sắm trang thiết bị, ứng dụng công nghệ thông tin và các hoạt động nghiệp vụ theo kế hoạch khoảng 300.000.000 đồng/năm.

Thư viện chú trọng đến yêu cầu của người sử dụng, lấy người sử dụng làm mục tiêu phấn đấu dần hoàn thiện các sản phẩm và dịch vụ thông tin. Bao gồm, Sản phẩm: CSDL thư mục (mục lục công cộng truy cập trực tuyến OPAC); CSDL toàn văn (tài liệu số hóa); Cổng thông tin thư viện; Thông báo sách mới; Bài giới thiệu sách. Dịch vụ: Đọc tại chỗ; Mượn về nhà; Sao chụp; Tư vấn, hỗ trợ (tại thư viện, email, facebook); Truy cập internet, wifi; Đào tạo người dùng tin.

Thư viện luôn sẵn sàng cung cấp thông tin, tư liệu phục vụ khoa học cho cán bộ, sinh viên nhà trường, đồng thời chia sẻ, hỗ trợ người dùng tin bằng nhiều hoạt động. Từ cuối năm 2016, bên cạnh tài liệu truyền thống, nguồn tài liệu điện tử đã được quan tâm tạo lập và phát triển phục vụ tốt công tác nghiên cứu khoa học và công nghệ của Nhà trường. Thư viện đã thực hiện việc phối hợp, liên thông chia sẻ nguồn lực thông tin nhằm nâng cao năng lực phục vụ,... Người dùng có thể cập nhật, lấy dữ liệu, khai thác cơ sở dữ liệu của thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội, thư viện Đại học Quốc gia Tp. Hồ Chí Minh, Cục Thông tin khoa học và công nghệ quốc gia, sử dụng giải pháp thư viện số ELib-Tailieu.vn của công ty TNHH Tài liệu trực tuyến VINA,... thông qua mạng internet. Năm 2020, Thư viện kết hợp với Trung tâm học liệu Thái Nguyên chia sẻ và dùng chung kho tư liệu số làm đa dạng hóa nguồn học liệu số. Các tài liệu số phong phú,

đa dạng, dễ tìm kiếm và tải tài liệu. Năm 2023, Thư viện đã kết nối thành công vào Trung tâm Tri thức số (Hiệp hội các Trường ĐH, CĐ địa phương) giúp nguồn học liệu số đa dạng hơn. Năm 2024, Thư viện sử dụng kho tư liệu số của Cục Thông tin khoa học và công nghệ quốc gia. Thư viện luôn tăng cường số hóa sách; tài liệu giảng dạy do giảng viên biên soạn; đề tài nghiên cứu khoa học và công nghệ của cán bộ, giảng viên, sinh viên trong trường; thu thập nguồn tài liệu truy cập mở nhằm phục vụ hoạt động nghiên cứu khoa học và công nghệ.

Để phát huy hiệu quả hoạt động, hàng năm thư viện tổ chức các lớp bồi dưỡng “Kỹ năng khai thác và sử dụng thư viện” cho sinh viên đầu khóa và thông báo rộng rãi đến các đối tượng bạn đọc trong và ngoài trường. Công tác chuyên môn, nghiệp vụ được chuẩn hóa, đảm bảo việc liên thông, liên kết với các thư viện trong nước. Công tác thông tin, giới thiệu sách luôn được thư viện quan tâm.

Tuy nhiên, số đầu sách theo từng chuyên ngành đào tạo chưa đồng đều; các tài liệu cho các ngành mới mở còn thiếu; nguồn tài liệu chưa được mở rộng; các đầu sách về các ngành khoa học thực nghiệm chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới công tác đào tạo.

Tài nguyên giáo dục mở đang tạo cơ hội lớn để nâng cao chất lượng nghiên cứu khoa học và công nghệ của các trường đại học Việt Nam. Tuy nhiên, đây là vấn đề mới, chưa được tiếp cận một cách đầy đủ, hơn nữa chưa có một cơ chế pháp lý cụ thể. Trường Đại học Hạ Long nói chung và thư viện nói riêng thực sự mong muốn tài nguyên giáo dục mở vượt qua những thách thức để trở thành yếu tố tích cực giúp Trường thực hiện tốt một trong những sứ mạng của mình là nghiên cứu và giải quyết các vấn đề thực tiễn, đóng góp tích cực cho sự phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh Quảng Ninh và cả nước.

KẾT LUẬN

Trung tâm Thông tin, Thư viện - Trường Đại học Hạ Long đã hỗ trợ nhà trường tạo ra một môi trường khoa học đa dạng theo cách phát triển nguồn tài nguyên thông tin phong phú, phù hợp với nhu cầu khoa học của học giả và sinh viên trong trường; thiết lập mối liên hệ chặt chẽ với

các cơ sở đào tạo và trung tâm nghiên cứu, cung cấp dịch vụ thông tin chuyên sâu chất lượng, tiếp cận lịch trình nghiên cứu của nhà trường; hỗ trợ và phục vụ cộng đồng học thuật trong việc khai thác và quản lý các nguồn tài nguyên thông tin có tại trường và các cơ sở thông tin-thư viện có quan hệ hợp tác; không ngừng nghiên cứu và cải tiến nhằm đảm bảo sự phát triển công nghệ hiện tại và trong tương lai được áp dụng để chuyển tải các dịch vụ thông tin chất lượng cao tới nhà khoa học, góp phần nâng cao chất lượng hoạt động khoa học tại Trường Đại học Hạ Long, tạo ra các sản phẩm có tính khoa học, ứng dụng cao đáp ứng nhu cầu phát triển của Trường, của Tỉnh và của xã hội trong thời kỳ hội nhập.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đỗ Văn Hùng (2017). “Tài nguyên giáo dục mở - yếu tố tích cực cho đổi mới giáo dục đại học và mục tiêu phát triển bền vững quốc gia”, Tạp chí Thông tin và Tư liệu (5/2017), tr. 3-14
2. Đỗ Văn Hùng (2016). “Thư viện số trong bối cảnh thay đổi môi trường học tập của giáo dục đại học”, Kỷ yếu hội thảo Xây dựng thư viện số và tài nguyên số, tr. 29-45
3. Nguyễn Huy Chương (2017). “Đổi mới dịch vụ thư viện đại học phục vụ đào tạo và nghiên cứu khoa học chất lượng cao”, Kỷ yếu hội thảo Dịch vụ thông tin thư viện trong xã hội hiện đại, tr. 86-91
4. Trần Trung Vỹ (2018). “Định hướng hoạt động khoa học và công nghệ tại trường Đại học Hạ Long đến năm 2020”, Thông tin khoa học trường Đại học Hạ Long (03/2018), tr. 4-8
5. Trung tâm Thông tin-Thư viện, Trường Đại học Hạ Long (2024). Báo cáo tổng kết năm học 2023-2024 và phương hướng năm học 2024-2025, Quảng Ninh
6. Trường Đại học Hạ Long (2024). Báo cáo thực trạng thư viện Trường Đại học Hạ Long (giai đoạn 2023-2024), Quảng Ninh
7. Trường Đại học Hạ Long (2021). Báo cáo tổng kết các hoạt động của giai đoạn 5 năm từ 2015-2020 và định hướng phát triển giai đoạn 2021-2025, Quảng Ninh
8. Trường Đại học Hạ Long (2024). Báo cáo tình hình nghiên cứu khoa học của Trường Đại học Hạ Long, năm 2023-2024, Quảng Ninh